KIM-NYT

Kvinder i musik

NR 2, JUNI 1984

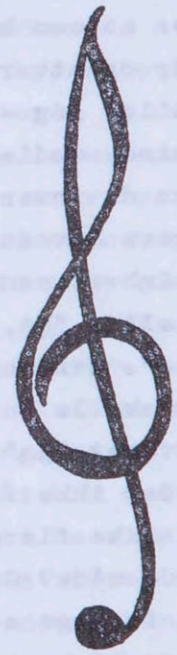

Et kvindeligt forbillede søges!

Er vi ikke mange, der går og tror, at vi ikke kan komponere? Vi er jo mange kvinder, som er proffessionelle musikere, mange med god og grundig uddannelse inden for faget, mange som lever af og for musik. Hvorfor er vi så få, som vover springet og kaster sig ud i det skabende proces?
"Nej, jeg kan ikke komponere" har mange af os sikkert sagt på et eller andet tidspunkt. Jeg selv sagde det også, klart og tydeligt, da jeg blev interviewet til organiststillingen og det uventede spørgsmål faldt: "komponerer du?". Mine øjne blev runde af forbavselse: at man kan dog mistænke mig for sådan noget! Nej, og atter nej - jeg komponerer ikke. Men faktisk så løj jeg - for jeg havde komponeret en del under mine studier både i Polen og i Danmark. Og jeg kan da ihvert fald skrive små salmeforspil, arrangere korsatser, skrive et lille festligt præludium. Enhver mand på mit sted ville bestemt sige: "ja", eller "ja, af og til", eller "ja, i al beskedenhed". Men jeg sagde "nej" - og blev endda vred. Det skulle mere, meget mere til før jeg ville vove svaret "ja". Nok er dette noget personligt, men: er der ikke flere, som har det på samme måde? Er vi ikke flere, som selvcensurerer os selv på samme hårde måde? Grundene til dette er mange - jeg vil ikke forsøge at opremse dem alle. Nogle er utvivlsomt psykiske - nogle kan føres tilbage til Colette Dowlings "Askepotkomplekset", som i sin korthed går ud på, at kvinder holder sig selv nede, fordi de i grunden ønsker, at man skal tage sig af dem. Hele opdragelsessystem fører

til dette syndrom. Og sociologiske grunde: det mandsdominerede samfund giver ikke kvinderne de samme vækstbetingelser, som det giver mænd. Det fører til overvurdering af de mandlige og undervurdering af de kvindeligt idealer.
Se dig bare omkring : se på hvor mandsdomineret vore undervisningsinstitutioner er - især inden for musik. Her findes ikke mange kvinder, som man i sin opvækst kunne identificere sig med.
Da jeg for 16 år siden studerede musikteori ved Konservatoriet i Polen, var der kun en pige, som var hovedfagsstuderende i komposition. Men - vi smilede alle lidt - hun lignede jo også en mand. Det var noget med hormoner, sagde man.
Da jeg i Droningens by, København, fik højeste karakter i musikhistorie og de af mine medstuderende, som jeg læste sammen med, fik karakterer, der var lavere, selv om vi praktisk talt vidste det samme, sagde også en af dem til mig: "du har flere mandlige hormoner, end vi har." Jeg blev ked af det. Og jeg er ked af det den dag idag. Skal der virkeligt mandlige hormoner til, for at man skal hævde sig i konkurrencen?
Årene går, og ændringerne, til min forbavselse, udebliver. Meget lidt har ændret sig inden for den klassiske musik i de sidste 15 år. I Droningens by, København, studerer ikke nogen kvinde komposition som hovedfag. Men hvor skulle hun også få modet fra? Hvem skulle blive hendes forbillede? De hyggelige, noble herrer, som er kompositionslærere på Konservatoriet, og som er så store og mægtige? Hvilken pige tør nærme sig dem med sine spæde kompositoriske forsøg uden bæven?

I Polen havde jeg obligatorisk bifag i komposition i tre år - enetimer. Jeg fik Penderecki det første år - og alle misundte mig. Han lærte aldrig mit navn og han smed mine kompositioner på gulvet fordi jeg var dårlig til at behandle strygerne (og han var violinist af "oprindelse"). Jeg græd, rettede og rettede. Det var et hårdt slid. Heldigvis havde Penderecki for travlt til at undervise, så på 2. og 3. år fik jeg en kvindelig komponist - Krystyna Moszumanska-Nazar - som lær. Og som med et trylleslag blev alt forandret: jeg skrev flere værker, fik lov at arbejde med de instrumenter, jeg selv havde lyst til, og, hvad det var det vigtigste, kunne jeg se op til en kvinde, kunne identificere mig med hende,noget, som er ret vigtigt, når man er i begyndelse af 20-rne. Kompositionen blev et spændende fag, og jeg fik så småt troen på, at jeg kan (noget, som de danske studier hurtigt fik mig fra igen.) Men - sam man siger i prædikenen - "hvad kan dette her betyde for os idag?" Flere år vil sikkert gå før vi i Danmark få en kvindelig docent i komposition (professorattet er selvfølgeligt helt ude af billedet). Men vi kunne, indtil da måske få en kontakt med en kvindelig komponist herfra eller fra udlandet, som kunne "hospitere" her og give undervisning for de interesserede kvinder - lad os sige - en gang hver tredje måned? Det ville sikkert inspirere mange kvinder (og piger med) til at eksperimentere lidt mere med deres skabende evner, som så sødt sover deres Tornerosesøvn? Var dette

ikke en opgave for Ligestillingsrådet? Og kunne vi ikke i KIM arbejde på ideen? Dette er en løs idee - hvad synes Du selv om det?
Kan du skrive til os om dine erfaringer med at komponere? Skriv endeligt - her vil ingen mand censurere dine tekster - det er en enestående chance!

P.S.
Jeg har bevidst ladet den rytmiske del af musiklivet ligge, hvor de skabende kræfter har bedre chancer til at udvikle sig. Hvorfor? Fordi her findes allerede nogle forbilleder man kan identificere sig med, og fordi man her i højere grad arbejder kollektivt.

ED

Kvindemusikstævne 84
Finder sted i København, Danner-huset, i dagene 23-30 juni. Tilmeldingsfristen er allerede udløbet, men her må vi nævne, at onsdag den 27. kl 20. er KIM's arrangement: det bliver Birgitte Alsted, som vil lave en fælles improvisations-kreativitet-aktivitet for alle interesserede.
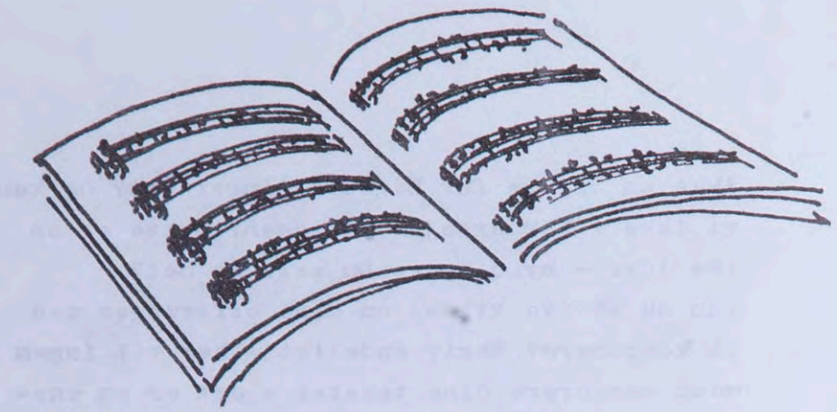
Komponistkonkurrence

Radiounderholdningsorkestret har udskrevet en komponistkonkurrence, og tidsfristen er til slutning af året. Betingelserne er:

1. **kompositionen må ikke vare over 4 minutter**
2. **den skal være skrevet til orkestret nye besætning og ikke offentliggjort tidligere**
3. **der bør focuseres på moderne underholdnings-musik**
4. **partituret skal afleveres inden udgangen af 1984 til Orkester- og Korafdelingen, D.R. 1999 København V.**

Flere informationer kan fås ved at henvende sig til Erik Moseholm, Radiounderholdningsafdelingen, og man kan få tilsendt en specielt brochure, hvor orkestrets besætning er beskrevet og udvælgelses-proceduren gennemgået. Brochurens nummer er: 98,284,289/8303/1

Dirigent-debut!

Den 26 maj kl. 19.30 debuterer Inge Fabricius med Tivoli Orkester. KIM's bestyrelse vil overvære begivenheden og overrække blomster. Inge Fabricius er uddannet som oboist i København, men sine dirigentstudier fuldførte hun i London.

Hvad vil vi med et KIM-arkiv?

Hvor finder vi materiale om kvinder i musik? Vi har bl. a. brug for nodemateriale til KIMs koncerter, vi har brug for materialer i forbindelse med kvindeforskning og vi søger dokumentation for, at kvinder langt tilbage i (musik)historien har gjort sig gældende inden for alle områder. For mig som bibliotekar var det derfor oplagt at tænke i dokumentations-/arkivbaner, da jeg kom ind i KIMs bestyrelse: vi må indsamle og registrere, hvad vi kommer i nærheden af - noder, bøger, værkfortegnelser, artikler, lyd m. m. inden for alle genrer. Derfor arbejder vi nu med

1) opbygning af nodesamling

Vi skal have en så omfattende samling som muligt inden for alle genrer dækkende dels danske kvindelige komponister - nulevende som historiske - dels udenlandske. Alle noder kan have forskningsmæssig værdi, derfor skal vi ikke vurdere kvalitet. Da vi ikke kan bruge penge på køb, låner vi os frem til så meget som muligt dels fra Det kgl. Bibliotek, som via pligtafleveringsloven har meget dansk materiale også af kvindelige komponister, idet der er trykt mange værker i begyndelsen af dette århundrede (ofte betalt af komponisten selv og derefter solgt i kommission hos et musikforlag). Disse ting er oftest kun tilgængelige på læsesal, da de er uindbundne, men indgår i kopi i KIMs arkiv. Vi har ligeledes kunnet låne hos "Frau und Musik" og hos private. Da meget indgår i kopi, må vi opbygge samlingen til studiebrug, først når vi har penge til at købe trykte noder, kan vi etablere egentligt udlån. Dette skal dog ikke afskrække nogen fra at kontakte mig, hvis der er brug for materialer eller oplysninger! Af de nuværende 7 kvinder i Dansk Komponistforening har ingen fået trykt kompositionsmusik. Det siger noget om, hvor få muligheder der er for at finde deres værker f. ex. i musikbibliotekerne, selv om der kan købes manuskriptkopier via komponistforeningen. Hvordan skal udøvende musikere blive opmærksom på eksistensen af deres værker? På plade findes de nemlig heller ikke - med undtagelse af Diana Perei-

ra, som er repræsenteret med to klaversonater på "Kvinder i Musik" indspillet af Elisabeth Klein(Danica DLP 8ol7). Af Birgitte Alsted kan fås bånd med musik til Gladsaxe Teaters "Antigone" (PMPC 6o3). Hvad angår den rytmiske kvindemusik i Danmark er der ikke på markedet megen dokumentation for, hvad der foregår. Det fører over i

2) opbygning af lydsamling

hvor vi nu har o. 4o bånd og et par plader i KIMs arkiv. Vi optager så vidt muligt egne koncerter og har derudover interviews fra dansk og svensk radio samt fra Sokkelund radio. I forbindelse med indsamling af materialer til temauge i Danmarks Radio om kvindelige komponister i Danmark har vi overspillet de indsendte bånd, så kopi (til studiebrug) findes i arkivet. Vi arbejder på også at få video -optagelser.

3) litteratur om kvinders musik

Vi indsamler og registrerer værkfortegnelser, håndbøger og anden litteratur om kvinders musik, artikler om enkelte komponister og grupper, opgaver fra universiteter m.m.

4) billedarkiv

Siden efteråret 1983 har fotograf Bitten Kønig dækket KIMs koncerter, så vi med tiden får en billedsamling som dokumentation for kvindemusikkens eksistens.

Derfor et KIM-arkiv:

ingen institution her i landet indsamler materiale så bredt, som vi nu gør - hvad noder angår, ligger der naturligvis noget i bibliotekssystemet, men indgangen til det vil ikke som hos os være kvinder -. materialerne skal ledes frem mellem de mange mandlige komponistnavne, ofte gemt under kun et diskret forbogstav eller et pseudonym. KIM har allerede modtaget flere gaver dækkende såvel noder som materialer omkring en komponist - og der har været tale om udklip, billeder, skitser - ting, som næppe ville være gemt og registreret andre steder, men som her kan

bruges bl.a. i kvindeforskningen, da de er med til at tegne billedet af såvel person som samtid. Den samling, vi indtil nu har opbygget, mener jeg er større, end hvad der findes noget andet sted herhjemme. Og fremover vil vi komme med en melding her i bladet om, hvad der indgår i arkivet - som sagt: kontakt mig, hvis I vil bruge det!

Tove Krag, DKDMs bibliotek, ol 12 42 74

Nye noder:

Takket være samarbejdet med MIC har vi fået en sending polske noder af kvindelige komponister. Det meste er klavernoder (det var det, vi bad om), men vi fik også noder for anden besætning. Det er værker af komponister af ældre og nyere generation. Mange af værkerne er temmeligt moderne. Jeg lagde især mærke til: Bernadetta Matuszczaks "Musica da camera" fo 5 musikere: (3 fløjter, 5 tom-toms, 4 pauker), K. Moszumanska-Nazar: 3. koncert etuder for slagtøj solo Elzbieta Sikora: "..according to Pascal..." for trompet, harpe, cembalo og cello (+ recitation), Barbara Zakrzewska-Nikoporczyk "Aenigma" for instrumental ensemble (værket fik 1. pris på en komponistkonkurrence i Polen i 1979).

Det er også to hefter med pædagogisk musik: Grazyna Krzanowska: "12 etuder for unge violinister" fra 1981 og I.B.Szymanska : "Variationi per bambini" for klaver.

Mange flere værker må forbliver unævnt: p.g.af pladsmangel, men det er f.eks. duetter for 2 Fl, duetter for Fl. og Cl, værker for Fg og klaver, Cl og klaver, strygekvartetter m.m.

Alt er deponeret i Arkivet (Tove Krag, 01-12 42 74)

GENERALFORSAMLINGSREFERAT

Referat af den 4. ordinære generalforsamling i KIM, Kvinder i Musik, afholdt lørdag den 31. marts 1984 kl. 11-ca 14 på Musikvidenskabeligt Institut i København.

1) Valg af dirigent. Tove Krag blev valgt til dirigent. Hun konstaterede, at der var indkaldt til generalforsamlingen (i KIM-NYT nr. 1) efter reglerne.

2) KIM-NYT. Inge Bruland fortalte om arbejdet med bladet. Det er redaktionens hensigt at gøre stoffet mest muligt varieret indenfor emnet kvinder og musik, og alle medlemmer opfordres derfor til at bidrage med stof, stort eller småt.
Der kom forslag om at 1)skrive om ekceptionelle kvinders bedrifter, 2) formalisere et samarbejde med kvinder indenfor andre kunstarter, 3) distribuere bladet ud i bredere kredse, og da 4) der blev spurgt efter illustrationer til bladet, meldte en af deltagerne sig straks, Anette Lindstrøm! Tak for det!
Vi blev enige om at bruge bladet som organ også for meddelelser til medlemmerne, så at vi kan spare på portoen. Også de vigtigste diskussionspunkter fra bestyrelsens møder skal med i bladet.

3) Alment. Nancy Neukirch fortalte om vores aftale med fotografen Bitten König, der skal fotografere ved vore koncerter m. m. KIM arbejder også på at kunne lave videooptagelser af nogle af vore større arrangementer.
Det folkeuniversitetskursus om kvindelige komponister, der nu har været annonceret 2 semestre i træk uden at blive til noget - på grund af for liden tilmelding - kan desværre ikke genopslås endnu en gang. Men tiden kommer måske også for et sådant kursus en dag!
Under dette punkt blev der fremsat forslag om oprettelse af et KIM-legat - måske bare et lille et (1000 kr.) - der kan skabe respekt og p. r. for KIM og glæde hos

modtageren. Dette forslag blev taget op igen efter fremlæggelsen af regnskabet (se nedenfor!).

4) Koncerter. Tove Krag fortalte om KIM's koncerter i det forløbne år: 14/9 Krystalkvintet og Eva Bruun Hansen med ensemble på Louisiana. Det var en særdeles vellykket koncert, og det forlød, at der aldrig havde været så mange tilhørere til en koncert med ny musik på Louisiana før. Der blev lavet en optagelse af koncerten, som Danmarks Radio har købt til udsendelse under den planlagte temauge "kvinder og musik" (se nedenfor!). 1/10 spillede Elisabeth Klein, som jo er medlem af KIM, i Huset i Magstræde noget af det program, hun skulle spille under den 3. internationale kongres for kvinder og musik i Mexico. Det var ganske vist ikke KIM, der havde arrangeret; men en del af KIM's medlemmer var i hvert fald inde og nyde at lytte til bredden i ny nordisk musik af kvindelige komponister. 18/11 havde KIM koncert på Frederiksberg Bibliotek. Som ved Louisiana koncerten var der både en "klassisk" og en "rytmisk" afdeling. Inger Alsted spillede klaverværker af Birgitte Alsted og Clara Schumann, og en kammerjazzgruppe bestående af Chris Poole, Marietta Wandall og Renée Purnell spillede (overvejende) egne værker. I januar 1984 fandt den store kvindekulturfestival sted i Grevinde Dannerstiftelsen. KIM var ikke aktivt med i tilrettelæggelsen, men havde givet idéer til musikalske arrangementer, såvel koncerter som en krop og stemme workshop ved Anne Kirstine Nielsen, som havde succes. Den 17/2 løb KIM's største koncertarrangement indtil dato af stablen. En rytmisk musikaften i Saltlageret med jazz/funk gruppen Ishtar, den svenske jazzpianist Elise Einarsdottir med en soloafdeling og til slut dansebandet Mamma Mia. Alt fungerede simpelthen den aften, og musikerne spillede for et stort og veloplagt publikum. Elise havde ikke før prøvet at optræde som solist, og hun gav bagefter udtryk for, at det havde givet hende nye impul-

ser, hun ville arbejde videre på. Ikke engang størrelsen af det økonomiske underskud kunne overskygge succes'en. (Efter generalforsamlingen er det lykkeligvis blevet nedbragt med 3000 kr. fra Københavns Kommune.)
I sidste nummer af M. M. findes omtale af koncerten og af KIM. Den sidste KIM koncert inden 31/3 fandt sted 18/3 i Unicorn og var atter en sammensætning af "klassisk" og "rytmisk", værker af den helt unge Christina Wagner Smitt og en afdeling med brasiliansk inspireret musik af Anna Lia Cabri. Der kommer interviews med de to i et af de næste numre af bladet "Kvinder".
5) P. r. arbejdet. Tove Krag, som er medlem af p. r. udvalget, fortalte: Først og fremmest ønskede udvalget at blive udvidet. Det blev det så prompte med Lise Storm-Jørgensen. Det er nemlig et stort arbejde at reklamere for koncerterne (koncertudvalget satser på at lave mere langsigtede planer - det vil også lette p. r. udvalgets arbejde). Der bliver sendt meddelelser ud til alle dagblade og lokalaviser (35 stk.). Sokkelund lokalradio har ved Sidsel Mortensen hjulpet stærkt til ved at reklamere for vore koncerter mellem udsendelserne.
Tove Krags artikel om KIM's arkiv i biblioteksforeningens blad har givet respons fra det kongelige bibliotek, dansk MIC og privatpersoner.
Tove laver en scrapbog fra koncerterne, også med lydoptagelser. Og det blev foreslået, at båndene kunne bruges i forbindelse med opfordringer til f. eks. biblioteker om at lave koncerter med musik af kvindelige komponister.
6) Temaugen i Danmarks Radio. Pola Forchhammer, der er idékvinden i projektet, fortalte, at KIM havde opfyldt sin del af aftalen med DR ved at sende nodemateriale og bånd ind. Men på grund af særlige administrative omstændigheder i musikafdelingen har projektet måttet skydes ud til efteråret. Det er Peter Filtenborg, der skal være producer.

7) Regnskab. Inge Bruland, som er kasserer, fremlagde regnskabet (se dette nedenfor!).
De tilstedeværende var enige i bestyrelsens økonomiske dispositioner. Det registrerede underskud må ikke føre til, at vi dæmper aktivitetsniveauet, men til, at vi intensiverer såvel vores hvervekampagne som vores ansøgningsvirksomhed (fonde etc.) - Diana Pereira indtrådte i ansøgningsudvalget.
Et medlem i Århus havde givet udtryk for, at kontingentet i det jydske burde nedsættes til 50 kr., fordi KIM's koncerter foregår i Københavnsområdet. Med den begrundelse, at foreningen er en støtteforening, afviste forsamlingen den mulighed.
Der blev stillet forslag om at lave særlige KIM-støttekoncerter, hvor musikerne skulle spille helt gratis.
Vi vendte tilbage til forslaget om at hensætte penge på en særlig konto, som så skulle danne basis for legatuddelinger. Der udspandt sig en diskussion, hvor forsamlingen delte sig i to: en gruppe, der støttede legatkontoen og en gruppe, der hellere så en udvidet koncertvirksomhed.
Resultatet af diskussionen blev, at vi på giroindbetalingskortene til næste kontingentindbetaling skriver: kontingent: 100 kr. (det blev ikke forhøjet!), evt. ekstra indbetaling til legatfond og evt. ekstra indbetaling til øget koncertvirksomhed!
Alle beretninger, inklusive regnskabet, blev godkendt af forsamlingen.

---

8) Så drøftede vi planer om og idéer til kommende aktiviteter. Vi skal have en koncert i juli (festival) med Eva Légène, blokfløjte, og Karen Englund, cembalo, og en koncert under de nordiske musikdage i København i oktober. Denne sidste vil blive annonceret i det officielle program, selvom regiet er KIM's. (Det eneste værk af en kvinde, der

er med i det officielt udvalgte program, er Karolina Eiriksdottirs Sonans.)
Vi arbejder med et Louisiana projekt i foråret 1985, evt. med andre kunstarter, og evt. over 2 dage. NN New Now dancers og Kunstakademiets AV gruppe er interesseret i projektet.
En serie portrætkoncerter er foreslået: af E. Lutyens, D. Pereira, L. Boulanger, G. Bacevicz. Else Marie Pade bliver 60 år i år, og vi vil gerne lave fødselsdagskoncert til hende (DUT har fået idéen; men de laver ikke fødselsdagskoncerter!).
Der kom forslag om at 1) lave koncerter for debutanter, 2) genbruge tidligere koncertprogrammer.
Det er endnu uvist, om kongressen i Paris til oktober bliver til noget. Men KIM har sendt tilbud til arrangørerne om koncerter og foredrag fra Danmark. Endvidere har vi en ansøgning inde i Kulturministeriet. Dens skæbne er endnu uvis.
På et tidspunkt, måske i efteråret 84, vil vi arrangere et seminar for kvindeforskere, der beskæftiger sig med musik. Deres tal er i kraftig vækst!
Til slut under dette punkt blev det nævnt, at KIM's fotograf Bitten König har planer om at lave en kvindemusikkalender.
9) Valg af bestyrelse. 4 bestyrelsesmedlemmer var på valg: Birgit Gürtler, Marie Wärme, Pola Forchhammer og Nancy Neukirch; af dem var BG og NN villige til genvalg, BG dog kun som suppleant. Af de bestyrelsesmedlemmer, der ikke var på valg, ønskede Marietta Wandall at slutte, dog ville hun gerne opstille som suppleant.
Marianne Rottbøll og Ewa Dabrowska, der har været suppleanter i den hidtidige bestyrelse, og som har gjort et meget stort arbejde i foreningen, ville gerne opstille som egentlige bestyrelsesmedlemmer.
Udover "de gamle" opstillede Birgitte Alsted (som hermed

altså kun havde haft eet års fravær fra bestyrelsen!) og Mette Fanø.
Den nye bestyrelse kom hermed til at se sådan ud: Birgitte Alsted, Inge Bruland, Ewa Dabrowska, Mette Fanø, Birgit Gürtler (suppleant), Tove Krag, Nancy Neukirch, Marianne Rottbøll og Marietta Wandall (suppleant).
10) Evt. Her kom der forslag fra Sidsel Mortensen om, at KIM skal være arrangør af kvindemusikstævnet 1985, der så skal omfatte såvel "rytmisk" som "klassisk" musik.
Med en tilkendegivelse fra forsamlingen om, at pengene hertil i givet fald ikke skal komme fra KIM's kasse, blev forslaget givet videre til bestyrelsen.

Til stede ved generalforsamlingen var ialt 14 af KIM's medlemmer.

Referent: Inge Bruland

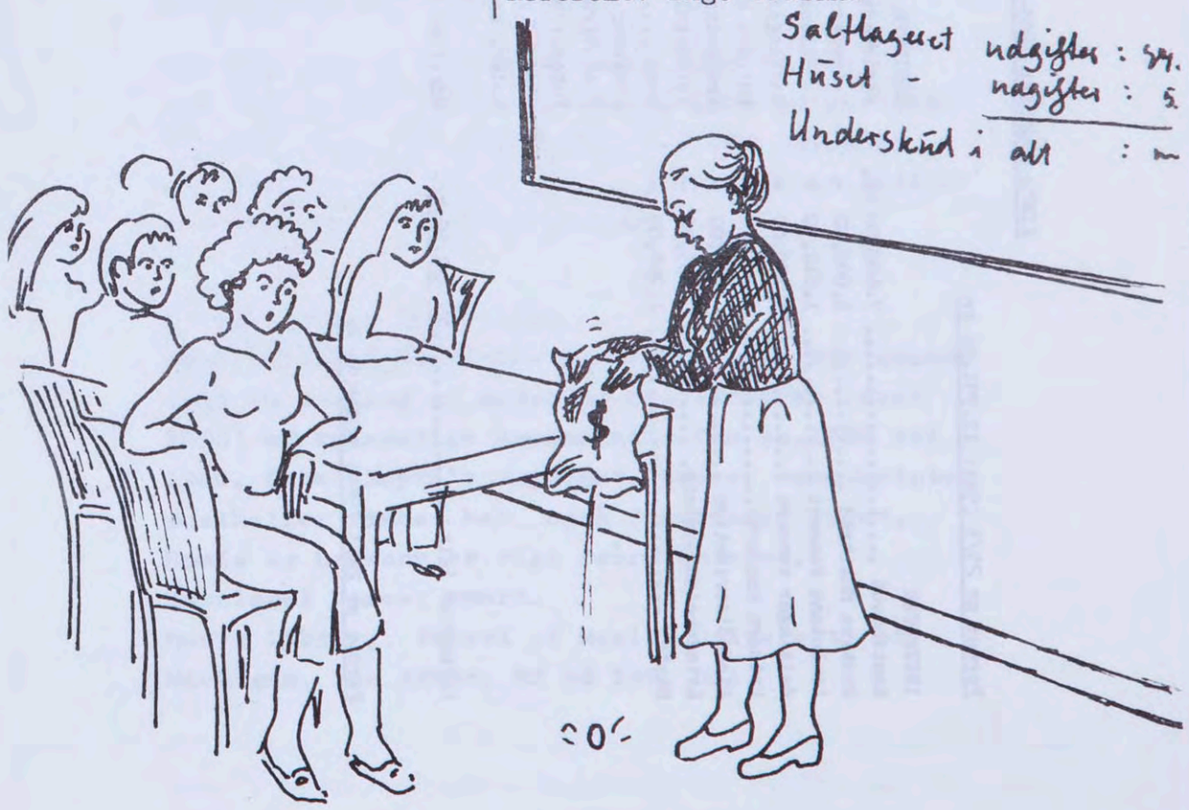

KIM's REGNSKAB 1983-84.

Formue pr 25/3 1983: 12.791,56 kr.

INDTÆGTER		UDGIFTER	
Kontingent	7.600,00 kr.	Papirvarer	1.024,76 kr.
Statens Musikråd	5.000,00 -	Frimærker	1.602,00 -
Louisiana koncert	1.612,50 -	Louisiana koncert	4.320,00 -
Saltlager koncert	10.128,00 -	Saltlager koncert	14.169,00 -
Unicorn koncert	1.440,00 -	Unicorn koncert	2.700,00 -
Pladedistribution	500,00 -	Frederiksberg Bibl. koncert	2.160,00 -
Kvindekalenderdistr.	685,00 -	Kvindekalendere	752,23 -
Renter	1.764,09 -	Koda	1.096,00 -
		Annoncer	1.259,80 -
		Plakatfremstilling + forlæg	1.536,40 -
		Fotos + materialer	1.580,00 -
		Bånd	923,00 -
		Noder, bøger	514,00 -
Indtægter ialt	28.729,59 kr.	Udgifter ialt	33.637,19 kr.

Formue pr 28/3 1984: 7.883,96 kr.

Nyt fra Koncertudvalget

Nordiske Musikdage afholdes i år i København, mellem 20-27 oktober. KIM skal markere sig ved denne lejlighed, dels med en koncert, dels med en udstilling om KIM's arbejde. På nuværende tidspunkt kender vi endnu ikke alle detaljer, men vi vil forsøge at holde koncerten den 22. eller den 23. oktober, på Konservatoriet, hvor Kongressens Seminar finder sted hver dag. Det bedste tidspunkt ville derfor være kl. 13.30. Elisabeth Klein skal spille klavermusik af nordiske komponister, desuden medvirker Birgit Colding-Jørgensen, og vi vil også gerne opføre "Solen på møddingen" af Birgitte Alsted. Et bestillingsværk hos en af de danske kvindelige komponister har også været på tale.

Til december fylder Else Marie Pade 60 år. KIM vil gerne i denne anledning lave en portrætkoncert, måske i samarbejdet med DUT. Desuden ser vi på E.M.Pades kirkespil; "Teresa af Avilla" med henblik på evt. opførelse.

Women's Music Collection -
Universitet i Michigans Musikbibliotek har grundlagt en samling af noder og manuskripter (over 2000) af kvindelige komponister fra ca.1780 til 1960. Ethel Smyth's dagbøger, breve, manuskripter musikalier findes her. Også Chaminade, Puget, Homés og Lehmann er rigt repræsenteret.
Kataloget kommer snart.
Music Library, School of Music, University of Michigan, Ann Arbor, MI 48 109, USA.

Nyt om komponisten Gudrun Lund.

Gudrun Lund har siden juli 1983 opholdt sig i Connecticut i USA, hvor hun fortager videregående studier i komposition ved Hartt College of Music i Hartford. Hun havde følt, at hun trængte til nye impulser, så da Statens Kunstfond gav et beløb til støtte, besluttede hun, at hun ville realisere sine planer mht. at rejse til et andet land og prøve mulighederne der.

Gudrun Lund fortæller, at hun i begyndelsen af denne periode følte sig meget besværet i sit kompositoriske arbejde, fordi hun var ved at ændre sin stil til en mere abstrakt skrivemåde. Allerede i odt. 1983 fik hun en bestilling på et stykke for blæserorkester, som skulle opføres i Boston d. 16. marts 1984. Værket kom til at hedde "Negotiations for wind orchestra", og selv om hun ikke var så glad for at komponere et rent blæser-slagtøjsværk, brugte hun al sin energi på opgaven.

Desuden har hun haft travlt med en strygekvartet (nr. 5), som hun d. 16. jan. afleverede til indstudering hos Emerson Kvartetten, en efter hendes mening fortrinlig kvartet tilknyttet Harvard Universitetet. Denne kvartet indspiller hvert år et værk af en studerende på bånd, og da Gudrun Lund i øjeblikket betragtes som studerende ved universitetet, måtte hun tage denne chance for at få indspillet et af sine værker.

Desuden har hun haft kontakt med en person fra BBC, der har formidlet forbindelse med en engelsk og en amerikansk klarinettist, der begge spiller bassethorn og derfor er interesserede i hendes værk? "Quintetto di basetto", opus 34, med henblik på en konference for bassethorn i London i august. Den amerikanske klarinettist, som er professor ved Universitetet i Iowa, formidlede en ny kontakt til en professor/klarinettist i Hartford, som Gudrun Lund komponerede et nyt værk til, og dette blev opført i foråret 1984.

I øjeblikket arbejder hun på et korværk, der skal opføres i den stedlige kirke d. 20. maj 1984. Og i et af sine seneste breve fortæller Gudrun Lund, at hun har modtaget en opfordring fra en professor i Indiana til at komponere et værk for tuba, idet lederen af Harvard University Band havde anbefalet hende som et stort kompositorisk talent. Samme leder arbejder i øjeblikket på Gudrun Lunds stykke "Negotiations", opus 76.

Alt i alt ser det ud til, at Gudrun Lund har fået mange nye muligheder for at arbejde med sine kompositoriske evner, da disse mange opfordringer fremmer hendes produktive arbejde, der synes at have meget gunstige vilkår i USA.

Jeg er i øjeblikket ved at afslutte et speciale om kvindelige komponister, hvori hele den sidste halvdel (ca 50 s.) drejer sig om Gudrun Lund. Jeg beskæftiger mig med hendes opuslister, således at alle tænkelige oplysninger mht. værkopførelserne er medtaget. Dgrefter følger en analyse af 3 udvalgte værker, hvoraf den ene er en gennemgang, Gudrun Lund selv har lavet. Der er et afsnit om anmeldelser af opførte værker, og de sidste to kapitler drejer sig om Gudrun Lunds syn på kvindelige komponisters situation i dag, samt hendes meninger om forskellene i kvindelig og mandlig musik. Specialet forventes færdigbedømt 1/9 1984 og vil herefter kunne lånes af alle interesserede.

Lise Storm-Jørgensen

Endnu et speciale i KIM's arkiv:

Udover specialet om Gudrun Lund, som er nævnt i Lise Storm-Jørgensens artikel, og som allerede er indgået i KIM's arkiv, har arkivet her i foråret modtaget endnu et speciale, der drejer sig om en kvindelige komponist. Specialet er skrevet af Elly Petersen og handler om den franske protestsanger Colette Magny.

Colette Magny er født i 1926 og er stærkt socialt engageret. Hun er en venstrefløjspolitisk sanger med en helt speciel og personlig syngemåde og udtryksform.

Noble herrer garnerede med smukke kvinder -
- eller - Gyldendals Musikhistorie, 4.bind
Biografier

Så lykkedes det igen. I året 1984 fik Gyldendal udgivet et nyt værk, de næste 50 års obligatoriske musikhistoriepensum, uden kvinder. Hele værket venter på en samlet kvindepolitisk kritik, men jeg kan ikke lade være med at gribe pennen og nedfælde de følelser, som det 4., sidste bind, har vækket hos mig. Det var nogenlunde i denne rækkefølge: harme, raseri og forbavselse. At det kan lade sig gøre! Kun én (ja, 1) kvinde fik den ære, at blive repræsenteret med en selvstændig biografi: Billie Holliday, den legendariske jazz-sangerinde. Sikkert ikke uden betydning er i denne sammenhæng, at B. Holliday for mange repræsenterer en myte om den selvstændige kvindelige kunstners selvdestruktive træk. Ellers slår man forgæves op under Schumann (Clara), men, bevares, hun fik et selvstændigt billede på s. 278, hvor man i kommentaren nævner, at "hun holdt op at komponere i 1853" - og kun på den måde får man at vide, at hun overhovedet gjorde sådan noget. Og en citat fra hendes dagbog om at "kvinder bør ikke ønske sig at komponere" - hvis man ellers var i tvivl. Mindre heldig var Fanny Mendelssohn - hun fik ikke engang et billede med.
Forgæves søger man efter søstrene Boulanger, efter Elisabeth Lutyens, Ethel Smyth, Thea Musgrave, Germaine Tailleferre, efter Grazyna Bacewicz (mens både Lutoslawski og Penderecki er med som repræsentanter for moderne polsk musik)

efter Francesca Caccini - ja, nævn bare et hvilket som helst kvindenavn - så kan du være sikker på, at hun ikke er med blandt dem til Parnasset udvalgte.
Jamen - findes der overhovedet ingen kvinder i denne bog? Jo, jo, en hel masse : på billederne. De er geniernes koner, muser eller fortolkere (her fører sangerinder suverænt). Ja, hvem er her ikke: Hr. Wagner med sin søster, Hr. Strauss med sine to sangerinder, Hr. Stravinskij og frue, Hr. Schumann og frue, Puccini og en muse, Offenbach er garneret med hele 5 kvinder (nogle er utvivlsomt hans døtre), Fritz Kreisler med sin kone (og sin hund), Z.Kodály og hans anden kone, ca. 50 år yngre (det pynter), Ch.Ives og frue på et fælles pasbillede (ja!!), samt Grieg og frue, Gluck og frue (lidt løssluppent), Debussy med en lille datter og Bach med hele familien. Ja, selv Tjaikovskij er afbildet med en kone. Men det er selvfølgeligt også mange herrer alene.
Men: måske blæser der en ny vind (som om 100 år, hvis vi ikke gør noget forinden, vil kunne ændre opfattelsen af kvinder i musikken) - og denne vind kan selv den Gamle Redacteur føle:
På s. 139 finder vi et billede af Haydn sammen med pianistinden Amélie Simons-Candeille. Det var dog heldigt for hende! Takket være sin tilstedeværelse pø Haydn-billedet og sin utvivlsomme kvindelige charme fik hun et par smukke ord med på vejen, selv om "som komponist slog hun aldrig for alvor igennem" (havde man venter andet?). Skæbnens og redaktørens lune har

reddet denne henrivende væsen fra den grusomme glemsel, som blev alle de andre kvinder til del. Med denne ene kommentar viser redaktøren, at også han mærker historiens vingesus, den historie, som på uundgåelig måde marcherer ind i den epoke, hvor også kvinder vil regnes for ligeværdige - også i musikken.
Symbolsk er i denne sammenhæng bogens lille vignet: en sort mandsskikkelse, en djævlebesat violinist (Paganini?) ses her i sin ekstases yderste, himmelstræbende og uden jordforbindelse. Som kontrast ses en hvid kvindeskikkelse, kuet, med bøjet hoved og krum ryg - hun er den, som akkompagnerer mesteren. Hvor længe endnu?

ED

Pressen om KIM

I maj nr. af MM findes to sider, som har forbindelsen med KIM, og som er foranlediget af KIM's koncert i Saltlageret d. 17. februar.
På s. 22 en helsides interview, som Pia N.Rasmussen har lavet med Elise Einarsdotter, og på s.23 under titlen: "Vi skaber traditionen" interview af Jørgen Bennetzen med 3 medlemmer af KIM's bestyrelse: Tove Krag, Marianne Rottbøll og Marietta Wandall. Dette interview burde være "obligatorisk læsning" for enhver KIM-medlem!

ED

Resume´ af artikel i Dansk Musiktidsskrift nr. 2-3, 1983/84
"Ubrugte evner?" af Trine Smith

"Min herre, at en kvinde skulle komponere, er som en hund, der går på bagbenene. Det kan ikke gøres godt, men man overraskes over overhovedet at se det gjort." (Virginia Woolf:"Eget værelse." s.7o).

Denne artikel handler om en del af musiklivet, som ikke omtales i MUSIKHISTORIEN, skønt den indirekte har spillet en stor rolle. Det er om de mennesker, som i forrige århundrede sørgede for at der var musik i hjemmene; som senere har udgjort kernen i det offentlige koncertpublikum; som til Unge Tonekunstneres Selskabs indvendige koncerter sørgede for traktementet - men som sjældent skrev i Dansk Musiktidsskrift - kort sagt om borgerskabets kvinder og deres udviklingsmuligheder i det københavnske, klassiske musikliv, især belyst gennem kvindernes stilling på Det kongelige danske Musikkonservatorium.

"For første gang i mit liv føler jeg sorg over at jeg ingen mand er. Hvor fattigt og indholdsløst er ikke vort liv imod deres? Er det med rette at de halve mennesker ere udelukkede fra al åndelig beskæftigelse?....." Citatet er fra Clara Raphael: "Tolv breve", som udkom i december 185o (s.23). Clara Raphael er pseudonym for Mathilde Fibiger, som skrev bogen i oktober - november 185o, mens hun var privatlærerinde på Lolland. Da bogen udkom var hun netop fyldt 2o år. Bogen vakte enorm opsigt:"Den jul vidste man nok, hvad man skulle tale om i datidens København."(Clara Raphael s.133, Eva Bendix´s efterord). Bogen kom i 8oo eksemplarer og gav stødet til den første kønsrolledebat i Norden.

Mathilde Fibiger var ugift og måtte forsørge sig selv, hvad der ikke var let for en enlig kvinde dengang. Borgerskabets gifte kvinder havde det måske lettere materielt, men de var umyndiggjorte: Deres mænd havde al ret over dem og de fælles børn. Man beskyttede også kvinderne, når de vovede sig uden for hjemmets 4 vægge: En dame kunne ikke gå alene på gaden o.s.v.
Borgerskabets kvinder har kedet sig. Kun få har haft mulighed for at undgå den kvælende omsorg og har levet et liv, hvor de fik udnyttet deres evner på en rimelig måde. Mathilde Fibigers bog blev årsag til en vigtig debat, som var med til at bane vejen for kvindernes emancipation.
Musikudøvelse - klaver, sang og violin - var dengang en passende beskæftigelse for borgerskabets kvinder i hjemmene. Det var også et område, hvor enkelte kvinder var højtuddannede og fungerede som anerkendte solister i det etablerede koncertliv.
Med konservatoriets (Det kongelige danske Musikkonservatorium) åbning i 1867 fik disse kvinder et reelt tilbud om dygtiggørelse inden for dette i forvejen accepterede område. Af 226 elever fra konservatoriets første 13 år var 156 kvinder. Af dem fortsatte ca. halvdelen med at arbejde professionelt med musik. Ca. 6/7 af mændene brugte deres konservatorieuddannelse i forbindelse med deres erhverv. Konservatoriet havde i dette tidsrum ialt 19 lærere, heraf var 2 kvinder. Kvinderne og mændene studerede stort set lige lang tid ved konservatoriet.
I 1929 havde konservatoriet 251 elever. Af de 187 kvindelige elever havde 141 klaver som hovedfag. I 1929 var det ikke almindeligt, at kvinder spillede i professionelle symfoniorkestre. Derfor. Gunna Breuning - Storm blev den første kvindelige violinist i Det Kongelige Kapel, da hun i 1926 konkurrede sig ind. Hun er også en af de kvindelige dirigenter her i landet: Hun dirigerede "Euphrosynes" orkester fra 1925 - 1955. I 1950 blev hun spurgt, hvorfor der var så få kvindelige dirigenter. Hun svarede:"Dirigentstillinger er førerstillinger, og en kvinde er kun et ribben; hun bliver endnu ikke betragtet som et helt normalt individ." (De rene glæder s.44).

Der var 44 lærere på konservatoriet. Heraf var 14 kvinder. De underviste i klaver, sang, sprog og musikhistorie.
I 1929 indførtes den " store eksamen", som svarer til vore dages "diplomeksamen". 3 kvinder og 13 mænd bestod denne eksamen i 1929.
Kvinder og mænd studerede stort set lige lang tid.
I 1980/81 studerede de kvindelige elever orkesterinstrumenter , og andre utraditionelle kvindefag som teori/musikhistorie, musik- og orkesterledelse. De kvindelige elever er ikke længere i overtal som de tidligere var det. Kvinder og mænd gik stadig lige lang tid på konservatoriet. Men kvinderne tog stort set de samme eksaminer som mændene.
Fordelingen af de kvindelige - og mandlige lærere på de forskellige fag viser, at en musiktradition er tung at danse med! Det er langt overvejende mænd, der underviser i orkesterinstrumenterne, selvom kvinder i de sidste 50 år har konkurreret sig ind i danske symfoniorkestre. Der er 161 lærere, heraf er 61 kvinder. Mændene underviser på højeste niveau: Af 19 professorater var de 17 besat af mænd.
Kvindelige komponister og dirigenter er stadig en mangelvare: Dansk Komponistforening har 126 medlemmer, heraf er 7 kvinder. Da en kvindelig dirigent afsluttede sin uddannelse i efteråret 1982 faldt der udtalelser, som ligger tæt op af den holdning til kvindelige dirigenter, som Gunna Breuning - Storm gav udtryk for i 1950.
Det er ikke behageligt at være pioner, men det er vigtigt for kvindernes udviklingsmuligheder, at der er nogen, der påtager sig arbejdet med at forsøge at ændre samfundets opfattelse af, hvad kvinder kan og bør. I den forbindelse må man huske, at samfundet ikke bare er mændene, men også kvinderne, som må tage deres del af ansvaret for udviklingen.
Selvom der er sket store ændringer i kvindernes forhold siden 1850, er der også inden for musiklivet en tendens til at kvinder vælger fag og stillinger, som ikke kræver, at de skal stå frem med ansvaret for selvstændigt skabte produkter, som f. eks. komponister og dirigenter gør det.
Artiklen slutter med et citat fra Colette Dowlings bog:"Askepotkomplekset" (s.154):

"Hvordan kan det være vi har valgt at fortsætte med bare at tilpasse os, fastholde vor uselvstændighed, og stadig viger tilbage for selvdefinerings - processen? Hvor mange af os hører til i den skjulte statistik - den enorme reserve af ubrugte evner, der ligger begravet under middelklasse - kvinderollens overflade?"

Nyheder:

Elisabeth Klein har i marts måned været i Mexico, hvor hun deltog i den Tredje Internationale Kongres for Kvinder i Musik, og senere var på turné i landet (inviteret af den Mexicanske regering). Vi håber at få Elisabeth Kleins indtryk fra rejsen ved senere lejlighed. Kongressen afholdtes i dagene 22-25 marts i Mexico City med koncerter, foredrag, diskusioner og med deltagelser af kvindelige kunstnere fra hele verden. Elisabeth Klein spillede koncert den 24.3. kl 16 med værker af: Diana Pereira, Dorcas Norre, Ruth Bakke, Maria Luisa Osaita, Maj Sonstenvold, Birgitte Alsted, Carin Malmlof-Forssling og Synne Skouen.

Det ville være interessant at få noget at vide om....

Musik i nonneklostre.

I et polsk leksikon læste jeg om musikkaller i forskellige klostre i baroktiden. Også nonneklostre havde sådanne kapeller, og her var clarisserordenen (efter Santa Clara af Assisi, 1194-1253) den førende inden for musikdyrkelsen.

I 17- og 18-tallet havde alle Clarisserordenen i Polen deres egne kapeller, oftest var der tale om ensembler, hvor bymusikere spillede, men nonnerne havde også deres egne kvindeensembler, hvor nonner spillede både stryge- og blæseinstrumenter. I nogle klosterarkiver har man fundet fortegnelser over kvindelige kantorer, som samtidigt var komponister. De skrev vokal-instrumentale messer til alle større højtider. Her er nogle navne, som jeg har fundet : Teresa Fabianska (kantor i Nowy Sacz i 1758-60), Zofia Kaniorska (kantor i 1743-44), Helena Hwalibozanka (kantor 1750-58) og Antonina Slowakiewicz (kantor omkring 1744). Den store kloster i byen Nowy Sacz eksisterer iøvrigt den dag idag.

Også den kvindelige gren af Norbertanerorden havde egne kapeller, men her var kantorer oftest mænd.

Mon ikke også andre europæiske lande har haft kvindelige komponister, som levede bag "klostrets mure"?

ED

KIM-NYTs redaktion: Inge Bruland (ansvarsh.)
Ewa Dabrowska
Inge Kongsgård Hansen
Grethe Holmen
Annette Lindstrøm (tegner)

Adresse: c/o Inge Bruland, Musikvidenskabeligt Institut, Klerkegade 2, 1308 København K.

Indlæg til KIM-NYT og kommentarer til og om bladet vil være meget velkomne og skal være skrevet på maskine, med sort farvebånd, spaltebredde: ca 13 cm., linieafstand: 3 hak, antal linier på siden: ca 35.

Deadline for KIM-NYT nr. 3: 10. august 1984

Distribution: Sys Matthiesen, Elboparken 24, Pjedsted, 7000 Fredericia (05)954369

Indhold i KIM-NYT nr. 2:

Leder, Et kvindeligt forbillede søges! . s. 1
Kvindemusikstævne '84 ..... s. 4
Komponistkonkurrence ..... s. 5
Dirigentdebut ..... s. 5
Hvad vil vi med et KIM-arkiv? ..... s. 6
Nye noder ..... s. 8
Generalforsamlingsreferat ..... s. 9
Regnskab 1983/84..... s. 15
Nyt fra koncertudvalget ..... s. 16
Women's Music Collection ..... s. 16
Nyt om komponisten Gudrun Lund ..... s. 17
Endnu et speciale i KIM's arkiv ..... s. 18
Noble herrer garnerede med smukke kvinder 19
Pressen om KIM ..... s. 21
Ubrugte evner? ..... s. 22
Nyheder ..... s. 25
Musik i nonneklostre ..... s. 26